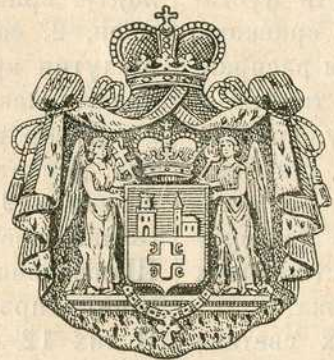

СРПСКИ СИОН

Год. VIII.

Број 33.

НЕДЕЉНИ ЛИСТ ЗА ЦРКВЕНО-ПРОСВЕТНЕ И АВТОНОМНЕ ПОТРЕБЕ СРПСКЕ ПРАВОСЛАВНЕ МИТРОПОЛИЈЕ КАРЛОВАЧКЕ.

СА БЛАГОСЛОВОМ СВЕТОГ СИНОДА.

ВЛАСНИК:

Њ. Светост Српски Патријарх Георгије.

УРЕДНИК:

Протојереј Јован Јеремић.

У Ср. Карловцима у недељу 16. августа 1898.

Прилошци агиолошки

од И. Руварца.
(Наставак).

Кад срачунаш ликове од светаца, Христовором Жефаровићем својој Стематографији приданих, наћи ћеш, да их има на броју 29.

Али одмах напоменути морам, да је бугарски зограф погрешно, што је једног и истога свеца двапут рачунао, а наиме српскога краља Стефана Уроша II., иначе св. Милутина званог, прво под именом: „св. Милутин четврти краљ српски“ и после опет: „св. Милутин мироточац, иже в' Софији“. По исправци те погрешке остаје 28 светаца.

Што се пак свете Петке — Параскевије тиче, то мислим, да се нећемо због св. Петке препирати с Бугарима, знајући и паметујући, да она није била ни рода бугарскога, већ је баш Гркиња родом, и само је то знаменито, што јој је најпре дана слава бугарска, а после српска и најпосле влашка слава, при којој је и остала до данашњега дана.

Исто тако не мислим и нећу присвајати

српском роду ни Светитеље: св. Методија са св. Климентом и са св. Наумом, а још мање св. Теофилакта, „болгарског“ Архиепископа, родом Грка — Цариграђанина, који се није осећао блаженим на престолу Охридском међу својом бугарском наством; и напоследку само ти се каже, да се мене не може тицати овде ни св. Давид „цар бугарски“, ни св. Никодим, мироточац у арнаутском Београду (Берату).

Од бивших тих 7., које бугарских, које побугарених светаца, од броја 28 остају њих 21. искључиво српски светац. Но за једнога од тих 21., а наиме за св. Јоана Владимира кнеза зетскога, биће речи међу нама и Латинима, међу нама и Грко-Арнаутима и самим Бугарима.

Христовор Жефаровић био је пореклом Бугарин и при свем том није он својој Стематографији приложио ликове ни св. Јована рилскога, ни св. Прохора пшинскога, ни св. Јоакима осоговскога, ни св. Гаврила љесновскога, ни св. Илариона мегленскога и осталих пустињака и отшелника, које стари писци „слава“ из XVII. века, а с њима и Јоан Архиепископ из

XVIII. века као српске свеце и представитеље рода српскога крстоноснога, помињу славе и величају.

Но пошто ја не могу тврдити, нити сам у стању доказати, да су поменути пустиножители и отшелници били рода српскога, то нећу ни говорити о њима нити расправљати питања, која се њих могу тицати, и само ћу на крају, после свију српских светаца, ако узмогу, поменути дан преставленија или памети њихове — и оставити млађима и дрзновенијима, да доказују Српство и србаљство и тих пустињичких подвижника и самовољних патника.

Кад, дакле, из списка српских светаца изкључимо означене у Жефаровићевој Стематографији несрпске свеце с једне, а с друге стране испустимо оне пустињике и подвижнике, које саставитељи оних српских „слава“ и Јоан Архиепископ славе и величају заједно с представитељима српскога рода крстоноснога, онда нам осим родоначеоника Стефана Немање, великог жупана српског, или преподобнога оца нашег, св. Симеуна, и сина његова првовенчаног краља Стефана, Симона монаха и још неколико крајева од лозе Немањине; и осим првопрестолника, Светитеља и просветитеља св. Саве и још неколико Архиепископа и Патријараха српских, као српски свеци остају: св. кнез Лазар и неколико деспота од лозе Вука Бранковића с преподобном мајком Ангелином, и кнез или Војин Стефан Штиљановић, и сучремени му Ђурађ Кривопап, који пострада за веру за цара турскога Селима I. год. 1515. — и св. Анна, наречена монахија Анастасија, мати св. Саве и св. Јелена, краљица српска, мати српских крајева, Драгутина и Милутина, — и још старијих од свију тих српских светаца св. Владимир, кнез зетски, за којег само Бугарин Жефаровић зна, а остали српски писци „слава“ и творци стихира не знају.

Исти Јоан Ђорђевић, Архиепископ Карловачки, који је као епископ Вршачки створио и као архиепископ издао г. 1771., у оном „Собранију молитава“, ону општу стихиру светитељима српским, приложио је том „Собранију молитава“, одмах иза те стихире, „Календар“ и у том на основу

решења св. Архиепископскога Синода, државнога одмах иза његова избора за Архиепископа, уређеном Календару, уврштено је међу опште свеце православне цркве *дванајест* српских светаца и то: 1. св. Симеон, 2. св. Стефан, Симон монах, 3. св. Милутин краљ, 4. св. Стефан Дечански, краљ српски, 5. св. Урош цар српски, 6. св. Лазар велики кнез српски, 7. св. Максим, деспот, и 8. св. Јован, такође деспот српски и 9. мајка њихова, преподобна Ангелина, деспотица српска, 10. св. Стефан Штиљановић, 11. св. Сава и 12. св. Арсеније, први и други Архиепископ српски. И тих 12 српских светаца назначен је дан преставленија или памети њихове *црвеним* словима — а осталих српских светаца и светица дан успенија и памети није ни црвенима, ни црним словима назначен. Није тешко доислити се, зашто у том на основу синодскога решења уређеном календару за православне Србе у Аустро-Угарској монархији живеће нема помена о свима оним свецима српским, које Архиепископ Јован у оној општој стихире помиње, али што у њему нема помена о св. и праведном Стефану новом, бившем деспоту српском, сриругу мајке Ангелине и оцу деспота Ђурађа (потоњег Максима владике) и (деспота Јована), то ја просто не знам и незнајући мислим, да је може бити случајно изостављен.

У Србљаку, приређеном за штампу Синесијем Живановићем, владиком негда Арадским и штампаном у Римнику (Рибнику) у Малој Влашкој године 1761. с благословом Павла Ненадовића, архиепископа негда карловачког и митрополита српскога и влашкога народа, има 13 служби (*officia*) српским свецима, т. ј. свих оних 12 светаца, које је прејамник Павла Архиепископа на архиепископској столици, поменути Јован Архиепископ уврстио у календар за год. 1771. — а 13-ти је онај св. и праведни Стефан бивши деспот српски, који је из календара случајно испао.

Са Србљаком и садржаним у њему службама српских светаца имаћемо много посла у овим прилошцима, а овде ћу да напоменем нешто о *штампаним* календарима или месецословима, који су се при-

додавали књигама за црквену службу потребнима, као Псалтиру, Еванђелију и Молитвеницима и т. д.

Најстаријем, штампаном на Цетињу г. 1495. псалтиру војводе Ђурђа Црнојевића има придодан синаксар и у том синаксару назначена је

1. *под 28. Октобра* помет — и иже въ светыхъ оца нашего Арсенія, архієпископа сръпскаго тропар: „Милости наставника и т. д., а кондак: „въ пишти словесъ твоихъ богоносе Арсеніе“ и т. д.

2. *под 11. Нов.* „въ тѣжде дѣнь пометъ светаго славнаго великаго моученика иже въ царехъ Стефана, иже въ Дечахъ, тропар: „царство иже на земли и т. д., кондак: „Дроугаго Константина и т. д., други кондак: „въ царихъ благочѣстно поживь и т. д.

3. *под 14. Јан.* „иже въ светыхъ оца нашего Савы прѣваго архієпископа сръпскаго тропар: поути въ водештаго и т. д.

4. *под 13. Фебр.* пометъ прѣподобнаго оца нашего Симеона сръпскаго, новаго муроточца тропар: Божеств. благод. кондак: Ангѣлское на земли и т. д. и још

5. *под 14. фебр.* пометъ светаго Курила философа и оучителя словенскаго. — А помет осталих српских светаца, као н. пр. Милутина краља, цара Уроша, кнеза Лазара и т. д. није у том „при зетском митрополиту Вавили поменути 1495. године штампаном Псалтиру, односно Синаксару, нигде назначена: „Пасхалиа съ лоуловником и синаксаромъ сложеное отъ скоры дамаскуновы изобретеное господиномъ Гюргіемъ Црњоевикіемъ“ — тако пише пред пасхалијом и синаксаром. Но ко је управ саставио тај псалтир и придани синаксар, да ли штампар Макарије или који други јеромонах, и зашто је незнатик тај међу свецима поменуо св. Саву и св. Арсенија и преподобнога о. Симеуна и Стефана Дечанскога, а св. краља Милутина, којег је сам цар Степан увек звао и називао „свети краљ“ и св. кнеза Лазара изоставио, ја не знам и не знам, кога да због тога пропусти окривимо, и да ли је ко крив, што са св. Симеоном и св. Савом није поменут ни велики „въ милостиняхъ краљ Милутин, ни велики мученик косовски, св. кнез Лазар“

Кажу, да се у Синаксару (месеџослову)

еванђеља, које је трошком Тројана Гундулића штампао јеромонах Мардарије у српском Београду г. 1552. међу свецима помиње само св. Сава и св. Симеун — и нико више од српских светаца.

У једном од старијих Летопису М. С. описује се Божидаров и Јеронимов Псалтир и каже се, да се од српских светаца помињу само они, који су и у Псалтиру Ђурђа Црнојевића поменути. Разлика је само у том, што по А. Драгосављевићу дан св. Саве пада на 12. Јан. и што код 15. Јуна стоји: „и въ тожде дѣнь и *вч. довь дѣнь*“ и ништа више.

Није ми сада при руци, али имам у манастиру штампани календар или месеџослов, који је морао бити саставни део некога у XVI. веку печатаног молитвеника најмањег, тако званог џепног формата (Taschen-format) и знам и добро памтим, да ни у том календару нема помена ни св. краљу Милутину, ни цару Урошу, ни св. кнезу Лазару, и т. д.

Па кад све то знаш, промислиш се и размислиш, шта онда да мислиш о тим српским штампарима, тим Макаријама и Мардаријама, тим Генадијама и Мојсијама и како су се већ у своје време звали и писали у XV. и XVI. веку?

(Наставиће се.)

О назаренима и њиховом учењу.

Пише Југ Станикић парох.

(Наставак.)

Но неће бити тако. Ни учитељи, вође и пастири цркве Христове у времену после „половине III. века“, баш као ни они до „половине III. века“ не беху никакви силници и отмичари, „честољупци и господствољупци“, него то беху наследици, прејемници и земници апостола, односно апостолских ученика у служби свештеничкој, кви прожети љубављу ка Христу и пуни ревности за славу и напредак цркве Христове и самој се црској власти противити хтедохе, те за противност ту и самој смрти у очи погледати смедохе, имајући на уму речи, управо наредбу апостолеву: „ти трпи зло, као добар војник Исуса Христа“. (П. Тим, 2., 3.) Као што „добар вејник“ на „мртву стражу“ постављен, спазив непријатеља не миче се са места него остаје где је, и гине;

као што војсковођа испред непријатеља не узмиче, него смело и храбро непријатељу у сукоб иде, а непријатељем опкољен не предаје се, не полаже оружја, него се са свом војском бори до последње капи крви: тако и учитељи, вође и пастири цркве Христове на догледу непријатеља не узмичу, а силним непријатељем опкољени не полажу оружја, него трпе и страдају п главом плаћају. А свега тога чинити не би могли, неси хтели, да су имали у виду „част и господство“; јер да су „части“ желели, за „господством“ тежили они би је од „властеље и царева“ добити могли. А што учитељи, вође и пастири Христови „добар рат ратовати, трку свршити, вјеру одржати“ хтедоше, то је од туда, што су желели, да и њима, као и апостолу буде „приправљен венац правде од Господа, од праведног судије у онај дан.“ (II. Тим. 4., 7.—8.)

Да „није хришћанске учитеље водило чувство честољубља и страст за господством“ уверавамо се и из следећег. Тек што је гоњење Хришћана престало, те Хришћани мало одануше, ми већ видимо учитеље црквене, где се скупљају на збор и договор, како би им разне црквене ствари и послове уредити и удесити ваљало. Године 313. дата је Хришћанима слобода, да своју веру јавно исповедати могу, а већ одма идуће, 314. године скупеше се у Анкири до 18 епископа, да расправе и реше питање једно, које протестантској тврдњи у прилог не иде. Сам је Христос Спаситељ у причи својој о „сијачу и семену“ рекао и прорекао, да ће саме науке Његове пасти и „на камен“, где „изникавши осуши се, јер немаше влаге“, то јест, да ће реч Његову примити и таки људи, „који кад чују с радости примају реч; и ови корена не имају, који за неко време верују, а кад дође време кушања отпаду.“ (Лука, 8., 6. и 13.) Па тако је и било. У време гоњења неки Хришћани доведени пред смрт не смедоше јој мирно и слободно у очи погледати, него „отпадоше“, Христо се одрекоше. И први скуп хришћанских учитеља имао је да изрече: „да ли треба примити оне Хришћане који су из страха или иначе одступили били од цркве.“ (Правила с тумачењима, I. део, стр. 20.) Међу оним Хришћанима, који су „отпали“, од цркве одступили, Христа се одрекли било је и — свештеника, не само нижег степена, већ

и највишег, епископа. Па да је „хришћанске учитеље водило чувство честољубља и страст за господством“: они не би грамзили и отимали се за оно, што доноси не „част и господство“, већ најстрашније муке и извесну смрт. Може ли се само и помислити, а камо ли веровати, да су се „хришћански учитељи“ данас кукавички оног одрицали, за чим су свом силом душе своје тежили и чезнули, те ради тога се и насиљем или лукавством послужили?! Примајући се пак службе свештеничке по избору, вољи и жељи старијих свештеника, сваштеници и епископи ти могоше — са свим природно и разумљиво — посрнути и пасти под теретом мучне и трудне, а у оно време и опасне службе свештеничке. Истину ову потврђује св. апостол Петар, кога међу апостоле није упрстило „чувство честољубља и страст за господством“, већ избор, воља и жеља Христова; но који избор, воља и жеља ништа није сметао апостолу Петру, да се „у време напаста“ Христа три пута одрекне.

Да новедемо нешто и из Боротине „Полемике.“ Протестанти „показују на св. Кипријана и епископе његова доба, као на виновнике промене и црквеној управе, али позитивне доказе не наводе. Већ тим самим показују, да нису на правом путу. И ко ће им веровати, да су епископи, који су живили у тешком времену, којима је смрт пред очима лебдила, који су били увек спремни пролити крв своју за веру, усудили се и помислити, да из честољубивих побуда сруше Богом установљени поредак? Како је могуће било, да епископи: Азије, Сирије, Египта, Африке, Италије, епископи у опште целог Хришћанства без међусобног договора, споразума подадоше се једном те изтом духу честољубља у једно те исто време и одлучише уништити црквену управу, коју је, као што су и они сами веровали а као што је заиста и било, установио Господ, њдзин оснивач и извели апостоли и на тај начин лишити друштво верних Богом даног му права? Како је било могуће то, да друштво верних, које је уживало то право по вољи Господа самог, није заузело се, да га сачува ставши у отпор Богу мреким честољубцима, који су се усудили уводити у цркву свој измишљени поредак, који би лишио то друштво његових главних права? Како је најпосле могуће било, да ни расколници, ни јеретици

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

којих је било у III. веку и који су имали тај несретни обичај и у добром видити зло, не подигоше свога гласа против епископа, који су се усудили порушити тада првобитно устројство цркве, које је сам Господ навео, или барем за што се не позивљу на ту околност, да оправдају своје отступништво?“

Ово ја лепо и јасно. Свакако је чудновато, па и неразумљиво, да се међу толиким „хришћанским учитељима“, међу толиким епископима не нађе а бар један једини, да устане и опомене своју браћу на грешност намишљена дела те да их позове, да се оставе тог богомреког отимања свештеничке власти од оних људи, којима је ту власт сâм Бог предао и поверио; или ако већ епископи у слепилу и упорству своме не хтедоше чути и послушати гласа богобојажљивог брата свога, а оно да се тај епископ, — не по праву, већ дужности својој — није ставио на чело „свима вернима“, који су због тог безакоња, због те отмице свакако незадовољни и огорчени бити морали, те се одупро тим силницима, тим грешницима: честољупцима и господствољупцима.“ Толику множину по све једнаких и скроз и скроз покварених људи, односно „хришћанских учитеља“ могу себи представити само — протестанти.

Било би природније, те и вероватније, да отмице те не извршише сви „хришћански учитељи“, него да је насилно или лукаво присвајање свештеничке власти започео један или њих неколико епископа. Но онда је опет чудновато, па и непојмљиво, да се томе једноме или тој неколицини отмичара остали епископи, који о таквом безакоњу и не мислише, одупрети и на пут стати не хтедоше; или ако остали епископи тим силницима, тим „честољупцима“ на пут стати не хтедоше, јер и сами за њима поћи мислише, а оно да се и сами верни томе једноме, или тој неколицини грешника одупрети не моглоше. (Наставиће се.)

Примједбе*

на „Уредбу о мировинском фонду за издржавање удовица и сирочади српско-православних свештеника бос.-херц. епархија“.

Премда сам ја већ извјесним путем дао своје лично мишљење, да је требало најприје уредити по-

* Дајемо места овим стварним примедбама угледнога брата свештеника из Босне, у намери, у којој смо учинили и своје примедбе, на име, да помогнемо ствари, праведној ствари нашега свештенства у окупираним земљама.

Ур.

бољшање нашег свештеничког стања у Босни и Херцеговини и онда би иза тога била природна пошљедина оснивање мировинског фонда за свештеничке удовице и сирочад, ипак осјећам за свету дужност, да о овој, колико благотворној, толико још више — ако није зрео плод свога времена, — штетној установи, своје примједбе изречем јавно.

Нека је хвала оном брату, који је у 30. броју „Српског Сиона“ први изрекао своје мишљење о „уредби“ и изнио темељите недостатке њене.

Примједбе, које је поштовани брат ставио и начин којим је „уредба“ пропраћена, јасан су доказ, да наша браћа у Троједници бодријем оком прате и озбиљније суде о догађајима и развиту Српске Цркве у нашој Босни и Херцеговини, него што ми то сами чинимо.

Да је срећа не би требало овако да буде!

Пред нама је готова: „Уредба о мировинском фонду за издржавање удовица и сирочади српско-правосл. свештеника бос.-херц. епархија“ и она је одобрена превишњим ријешењем, а проглашена наредбом наше земаљске владе, те ће за који дан ступити у живот као закон, коме се сво наше српско правосл. свештенство покоравати мора.

Али, поред свега тога ја се усуђујем рећи, да би наше свештенство, док је још вријеме, требало да потражи пута и начина, да се недостатци ове „уредбе“ исправе, макар и сprovedбеним наредбама, те допуну оно што не недостаје, а одузме што је сувишно.

Узрок овим недостацима и додацима у „уредби“ лежи једино у том, што ову „уредбу“ није стварало свештенство, које најбоље зна шта му треба, а чега му је и сувише.

Поред оних, сасвим умјесних примједба у 30. броју „Српског Сиона“, са којима се ја потпуно слажем, додаћу још неке, које сам након проучавања „уредбе“ сабрао.

У § 4. алинеи 2. вели се: „уредби одговарајући ужитци за издржавање установљују се у годишњем износу од 200 до 600 фор.“

Овде сам одмах слободан ставити питање, творцу ове установе, шта је он узео за основицу при одређивању главног улога од 200 фор. до 600 фор.?

Или је број домова или бир? Али, нити би једно нити друго могло у овом случају послужити као праведна основица, јер овде и лежи онај Гордијев чвор, који се може разријешити само и једино мудрим и поштенним побољшањем свештеничког стања. Па и тада број домова неби био праведна основица за одређивање главног основног улога у фонд за мировину.

Па пошто није узето за основицу нити бир нити број домова, онда изгледа, да је ова цифра само зато, што тако стоји у „уредби о мировинском фонду за удовице и сиротну децу српског православног свештенства у опсегу српске митрополије карловачке“ од 18. (30.) новембра 1892. године.

Ако је збиља узето из ове уредбе, онда је требало имати на уму све прилике у овом погледу у Босни и Херцеговини, које се много разликују од оних у митрополији карловачкој и са којима из темеља немају сличности. Те ни у овом случају не би калемка племените воћке на *дивљу* подлогу донијела жељеног плода, већ или би се осушила, или би дивљака надјачала племениту калемку.

Па мислим, да није праведно учињено ни то, што су свештеничке удове и сирочад подијељене на класе према главном улогу њихових мужева, већ држим да би праведније било, да свештеници за свог живота плаћају главни улог према богатијем или сиромашнијем стању своје парохије, а удовице и сирочад свију свештеника, да примају *све једнаку* суму мировине, јер није хришћански, да пате удове и сиротна дјеца оних свештеника, које је судба или потреба саме службе одредила, да као пароси раде у парохијама, које су у материјалном стању оскудне, те им није дата прилика, да осигурају своју породицу на већу своту, а међутим оваки свештеници могу бити узор свештеници а њихове породице обилне, као што је Бог дао обично. У осталом онакав начин давања мировине изгледа на подобје спекулативних осигуравајућих друштава.

Је ли дакле праведно, да многи свештеници, принуђени силом разних околности, те живе на малим и оскудним парохијама, *или пропадају оштећени великим улозима или да се склањају на мање улоге према парохији, остављајући своје породице са мање средстава за живот?*

§ 7. алинеа друга вели: „они чланови, који са својим годишњим приносима *преко године дана заостану* могу се путем политичке оврхе на плаћање заосталих износа приморати.“

§ 8. слово б) лишава чланства овог завода оне свештенике: „који су уз пркос против њих употребе политичке оврхе заостали са *више него трогодишњим приносима*.“

а § 11. лишава права на мировину удовице и дјецу оних свештеника, који умру а остадоше дужни фонду *више од 12 мјесечних obroка*.

Ове уредбе §§ 7. 8. и 11. нити су *јасне* нити *праведне*.

Јаске нису због тога, што се с једне стране по

§ 7. путем екзекуције приморава свештеник, да плати годишњи принос, док се с' друге стране по § 8. сл. б.) претпоставља, да ће поред све силе и снаге екзекутивне власти, ипак бити свештеника, који ће се и три године моћи борити са екзекуторима, па након *трогодишње* борбе бива *правно* искључен из овог завода, а међу тим је § 11. већ након дужних *13 мјесечних obroка одузео* удовици право на мировину.

Узмимо н. пр., да један свештеник, који има парохију у селима, које вода плави и његова је парохија водом плављена двије године једну за другом, и он сиромаш према постојећем уређењу свештеничке дотације баш заиста није у стању, да плати годишњи принос, те је остао дужан пуних 26 мјесечних obroка, премда је већ платио главни улог од 400 фор. и плаћао за тим 4 године годишњи принос од 6%.

Он је по § 7. примораван, да плати и није могао платити из разлога просто што нема;

и по § 11. у случају смрти, његова удовица и дјеца су *лишена* права на мировину, пошто је остао дужан *више* од 12 мјесечних obroка;

док међу тим по § 8. слово б) *није још лишен чланства* овог завода, јер није још остао дужан *пуних три године* годишњег приноса.

Па ни случај болести дугогодишње није узет у обзир инако овим §§-има, што би на сваки начин требало!

Јесу ли овом нејасношћу отворена врата безуспјешном парничењу и повлачењу удове и сирочади по судовима, или је ово природна пошљедица једностраности и брзине, којом је створена ова уредба?

Ја би волио, да ме когод разуверји о овој нејасношћу, да ми докаже, да ја нисам био у стању схватити одредбе ових §§.

А да су и *неправедне* ове одредбе, то може увидјети сваки, који поле познаје начине по којима свештеници у Босни и Херцеговини долазе поштено до насушног хљеба.

Зар не би било праведније и Богу угодније, да је речено: „ако би лице, које је у фонд уложило главни улог и плаћало редовни годишњи принос најмање пет година, а за тим умрло, оставши дужно највише три године годишњег приноса, онда да се сразмјерним разрезом на годишњи принос свију улагача уплати онај недостатак годишњег приноса до три године, а породица умрлог прима одмах издржавање из овог фонда.“

Овако би било, да је свештенство старало према *себи, и себи* ову уредбу!

§ 12. требало би сасвим измијенити према примједбама у 30. бр. „Српског Сиона“ и мислим, да не би било сувишно додати да: „удовице, које почну примати ужитак из овог фонда губе право на наполицу од удових парохија, јер ће ова наполица ићи за једну годину дана у фонд.“

Зашто су по § 30. искључени из чланства овог фонда они свештеници „*који су од државе збринуте*“?

Зашто није ништа одређено овом уредбом у погледу оних свештених лица, која буду осуђена на лишење чина или свагдашњу забрану свештенодејства?

Зашто нису одредбе овог фонда узеле у заштиту болне и неспособне свештенике?

По овој уредби изгледа, да су лица, који као ђакони умру, лишена права чланства овог фонда, премда су по § 2. дужни бити чланови свештеничког фонда и као такви уложише 6% годишњи принос, неколико година?

Зашто није овом уредбом одређено, да ли се *може* или *не може* за дуг мужевљев — односно очев — из издржавања свештеничких удовица и сирочади *извјесна свота* узети или под забрану ставити?

Да ли би човјечански било, да и дјеча, коју свештеници, чланови овог фонда, не имајући свог порода, узму „*под своје*“, — имају неко право на издржавање из овога фонда?

Мислим, да нити је право, нити ће правој цијељи моћи користити, ако по § 26. буду чланови „*одасланици*“ ишли о свом трошку у сјединице.

А за сада завршујући ове своје примједбе, морам са особитим нагласком истакнути, да се: „уредба о мировинском фонду за издржавање удовица и сирочади српско правосл. свештеника бос.-херц. епархија“ у многом разликује од права и дужности, која су понуђена члановима овог фонда у окружници Срп. правосл. АЕ и Митрополита Дабробосанског број 363 ex 1898./P. I. бр. 110. М. од 19. фебруара 1898. год.

Између осталих споменућу ону од основне важности.

У поменутој „*окружници*“ стоји: „они свештеници, које ова уредба у животу затече и *који су 24. година навршили* имаду од те године почевши па све до ступања у завод уплатити 6% годишњи улог свој за сваку годину преко 24. до оне у којој се осигуравају; а они који су у вријеме установљења ове закладе *40. годину* превршили имаће од ове године па до времена ступања у заједници такође 6% камате накнадно да уплате.“

А „§ 30. уредбе“ силом закона вели: „*сви сада већ рукоположени српско правосл. свештеници ово-*

земских епархија *у колико нијесу већ навршили шестдесету годину* живота и још не стоје у другом којем одношају издржавања удовица и сирочади могу приступити к овом мировинском фонду.“

Како ли ће бити при души ономе, који би рад да буде члан овог фонда а навршио је, рецимо 50. годину живота те мораће од 24 година па до 50. (јер у уредби нема помена од 40 година) намаћи рецимо главни улог 500 фор., те годишњи принос од 24 до 50, а то је $26 \times 6\%$ од $500 = 780$ фор., то је ни мање ни више већ 1280 форинти, не рачунајући уз то интерес који би дотични добио на својих 500 фор., да их уложи у коју банку и *интерес на интерес* од оних 6% улога.

Ономе свештенику, који могне ову суму издати, а да се не задужи, није ни од потребе овакав мировински фонд!

И опет понављам, да је требало *само свештество* стварати ову уредбу *себи а не себи* и опет не овако брзо као што је ова створена. Па није се ни чудити, што је ова уредба пуна недостатака и сувишних установа, јер од 16. фебруара 1898. изишла је окружница, којом се свештество позива, да размисли и приступи фонду, да прикупи штатистичке податке и свештество је то, *рецимо* све учинило и уредба је била већ проглашена 21. јуна 1898. год. Дакле, *за 4 мјесеца* су и прикупљени податци и уредба створена *код нас* док се у другим православним црквама оваке уредбе стварају годинама!

Треба нам уредба о мировинском фонду за издржавање удовица и сирочади српско правосл. свештеника босанско-херц. епархија, али *она нека буде пошљедица од добро уређеног свештеничког материјалног стања!*

Очекујем, да ме когод разувјери!

Посавски попа.

Српске средње школе у Угарској.

(Прештампано из „Школског Одјека“)

Овако је име књижици, коју је написао г. Андрија М. Матић и разаслао својим колегама, професорима у карловачкој гимназији.

Овим послом трудио се г. А. М. Матић изнети значај српских средњих школа, особито оне у Угарској, т. ј. новосадске гимназије. Истичући велики задатак раденика у тој гимназији, много се бави г. професор о наплати тих раденика, која никако још и данас није онакова, какова је у државним гимназијама угарским. Ту испоређује рад професора у но-

восадској државној гимназији са радом професора у српској новосадској гимназији. Ови су више оптерећени у том од оних, па ипак нису онако награђени, као државни професори, ма да их у том изједначује кр. рескрипт од 10. авг. 1868., и кр. резолуција од 4. јануара 1897. год. Овако пише о том г. колега у IV. одељењу своје књижице, где се дотиче и наплате карловачких својих колега, па о том овако пише:

„У Ср. Карловцима има српска велика гимназија, која је по истом кр. рескрипту од 10. августа 1868. у свему једнака са српском новосадском гимназијом. Па ипак нису једнаке. Једним ћу примером ту фактичну неједнакост да илустрирам.

1. октобра 1867. почела су служити два млада Србина као професори на срп. вел. гимназији у Новом Саду. После неколико година — 26. новембра 1876 — један од те двојице оде за професора у Сремске Карловце, а други је и данас професор у Новом Саду. 1. октобра 1897. обојица имала су 30 година службе; и један и други служе у оквиру српске аутономије, и један и други живе под окриљем истог закона — краљ. рескрипта од 10. августа 1868., па ипак онај професор у Сремским Карловцима, већ је више година, како има већу плату од свога колеге у Новом Саду, и од 1. октобра 1897. онај професор у Сремским Карловцима има за 400 фор. већу плату од свога колеге у Новом Саду!

Држим, да је овај пример доста, па да свакога увери како се поред свега јасног законског наређења ипак са гимназијом новосадском поступа онако, како поступа зла мафија са својим пашторком, ма да пашторак са својом честитошћу заслужује, да се с њиме леише поступа....“

У овом криви г. колега оне „који ведре и облаче на нашем автономном небу“ тврдећи да намере „наших меродавних фактора нису никако пријатељске, шта више јако су непријатељске према гимназији новосадској.“

Овако се жали наш колега, г. А. М. Матић, а ми читајући такве редове у посланој нам књижици молимо свога колегу, да се не жали толико, и да прочита овај рачун.

Неиспитани професор у новосадској гимназији има годишње 800 фор., а у карловачкој: 540 фор., ту је, дакле, диференција за

260 фор. годишње, и тако новосадски супленат професор има 260 фор. више од карловачког.

Кад један новосадски супленат професор положи своје испите, има по садањем мерилу основне плате 1200 фор., а карловачки: 900 ф Сваке, дакле, године има новосадски професор 300 фор. више од карловачког, а то за првих пет година чини 1500 фор. више од карловачког.

Других пет година са петогодишњим доплатком има новосадски професор 1300 фор. годишње, а карловачки: 1100 фор. Сваке, дакле, године има новосадски професор 200 ф. више од карловачког, а то за других пет година чини 1000 ф. више од карловачког.

Трећих пет година са петогодишњим доплатком има новосадски професор 1400 фор. годишње, а карловачки 1300 фор. Сваке, дакле, године има новосадски професор 100 фор. више од карловачког, а то за трећих пет година чини 500 више од карловачког.

Тако је новосадски професор за првих петнаест година редовне службе наплаћен са 3000 фор. више од карловачког редовног професора.

Од 15—20 година службовања има новосадски професор са доплатком 1500 фор. годишње, а карловачки исто толико: 1500 фор. У тим дакле годинама су у плати једнаки.

Од 20—25 године службовања има новосадски професор са доплатком 1600 фор. годишње, а карловачки 1700 фор. У тим годинама прима карловачки професор 100 фор. годишње више од новосадског, а то чини за 5 година 500 фор. више од новосадског.

Од 25—30. године службовања има новосадски професор са доплатком 1700 фор. годишње, а карловачки 1900 фор. У тим годинама прима карловачки професор 200 фор. годишње више од новосадског, а то чини за 5 година 1000 фор. више од новосадског

На свршетку тридесете године, кад је време одмору (пензији), кад се све срачуна, добио је новосадски професор за првих петнаест година 3000 фор. више од карловачког, а за других петнаест година добио је варловачки професор 1500 фор. више од новосадског. Према томе добио је новосадски испитани професор ипак 1500 фор. више од карловачког за цело време свога рада, или добио је карловачки 1500

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

фор. мање од новосадског. Овамо не рачунамо суплентску диференцију од 260 фор. годишње, коју више ужива новосадски супленат од карловачког. Па ако према кр. резолуцији од 4. јануара 1897. послужи срећа наше новосадске колеге, могу уживати и већу штацинину, и већу основну плату у износу од 1300—1600 фор. годишње поред доплатака. А кад би се и то све срачунало, колико би онда тек наш новосадски колега више уживао од свога карловачког? Ми то сад и не можемо израчунати, па и кад би израчунали, тешко да би о том књижицу написали и на дар ју послали своме пријатељу и другу г. проф. А. М. Матићу, као што је он то нама учинио, пребацујући с нама „меродавним факторима, који ведре и облаче на нашем автономном небу“, како се с њима „поступа онако, као што поступа зла мафија са својом пашторком.“

Б. М.

Дописи.

(Кувевдин. Са погребна игумана Генадија Поповића). Дана 6. августа на светло Преображење у 7 сати у јутру тужно је зазвонило велико звоно са куле манастирске и тужним гласом јавило да је душу своју испустио животом се преобразио добри игуман манастира Кувевдина Генадије Поповић. Покојник је поживео 71. годину, а прошле је године — 10. августа — скромно и у тишини прославио 50. годишње своје службовање као свештеник и калуђер у служби Богу, цркви и народу.*)

Кувевдин је увек сретан био да има добре и савесне управитеље, те је свагда важио и важи за добар манастир. У правцу, коме савест господари, радио је и покојни игуман Генадије и тако радећи до последњег часа свога оставио је пуну кућу свега и свачега, а тиме себи светло име, које ће се дуго спомињати. Да богме, да је тешко било старцу досећи свугде и на свако место, али она енергија, која га је кроз цео век пратила, била му је пратила до гроба, а љубав према светој задужбини и старање његово за кућу изневериле га тек 2 дана пред смрт његову. Строг увек, мислио би човек, да је био без срца и осећаја за бедне и сиротињу. Но нија тако било. Склоништа и прихране нашао је у овом манастиру многи сиромашан ђак, многе је и мањом новчаном припомоћи помогао. Сиро-

*) Види бр. 34. „Срп. Сиона“ прошле године. Ур.—

тиња није отишла са прага манастирског неутешена, а ко је имао срце милостиво тај се имао прошле године, односно прошле зиме прилике показати, јер је овде околна сиротиња — као и по другим местима остала без хлеба и ту је покојник отворио срце своје а колико је могао и хамбар манастирски. А да је тако било ево жалосног али класичног сведока: У пространој цркви манастирској лежи мртво тело Генадија игумана, из околних места долази народ, целује га и одилази да другима места начини. Све је тужно и жалосно. Велике свеће воштанице гору око сандука. Свештеник чита јеванђеље и завршује га

Настаде нема тишина. Сандуку пристушише 2—3 човека у подераним хаљинама и малом децом. Водећи их за руке; подигоше их да целивају мртвог игумава. Припалише своје малене свећице међу оне велике, а онај један гласно заплака и рече: „Тиси нас и децу нашу хлебом исхранио, ево ти мала свећа за добру и племениту душу твоју!“

Расплака се све што у цркви беше, сиротиња малом свећом и сузом искреном благодари добротвору свом, који им више не може добра учинити.

А колико је тек поштован и уважен био у окоцини видело се и по томе, што се силан свет слегао на погреб, да последњу почаст и хришћанску дужност учини старом игуману. Уважени људи, и интелигенција Митровачка у великом броју дођоше да новој кући отирате „деда игумана“ — како га од милоште и из поштовања сами прозваше. —

На сироводу је учествовало 17 свештеника, осим оних, који нису у одежама били, а на челу сировода игуман Привиноглавски г. Теофан Косовац. Жалопојне песме Дамаскинове појашу најизвренији појци: игуман Теофан, поп Тоша Ђирић из Лежимира, Аранички из Ердевика, Стева Бећаревић из Бингуле поп-Бока Николић из Дивоша и о. Јустин Којић из Шишатовца. Са покојником се опростио у цркви преч. господин прота митровачки Авакум Стајић, кратким али од срца искреним говором. Братство манастира Кувевдина постарало, се те је покојник пристојно и скромно сарањен, као што је покојник и заслужио. Истина да ни једнога венца на сандуку имао није, — тај се несрпски обичај већ и код калуђера увукао, — али је најлепши венац био искрена суза жалосница, што ју сви пролисмо

за покојником. Његова је гробница затворена, дух је његов отишао са делима својим, пред Судију вечног — неумитног. И непријатељ му је стао код гроба, да му опрости и да га опрости. Његово име спомињаће се дуго, а ми му на подушину крај затворене гробнице велимо: Лака ти земља, вечна ти паматъ добри оче и игумане Генадије!

С П.

ЛИСТАК.

Б Е Л Е Ш К Е.

(Радња архидијецезалних епархијских власти.)

I. *Административни Одбор* у седници својој од 10. (22.) јула о. г. под председништвом Његове Светости, преузв. господина, *патријарха Георгија*, решио је осим осталих и ове предмете: — Узет је на знање високи отпис Његове Светости, да је президијалним путем благоизволео позвати подручне црквене општине путем протопрезвитератских звања, да своје ваљано инструјирани молбенице овом одбору поднесу до укључиво 10. (22.) септембра о. г., којима би хтеле молити припомоћ из земаљских приноса за г. 1898. — Закључак црквеног одбора у М., којим се местном парохијском систем. помоћнику изриче неповерење и т. д., има се, по решењу овога одбора, као ненадлежно донесен из записника бригати, а исти црквени одбор строго је позван, да у будуће не прелази границе свога делокруга, јер он није властан самовољно осуђивати поступке свештеника и свештенике, за које постоји њихов духовни суд. — Одобрени су — уз неке измене — уговори склопљени између подручних манастира и кр. умир. државног шумарника Др. Черницког у предмету састава шумско-господарствене основе за сваки од тих манастира. — Узет је на знање извештај управе манастира Хопова, да је лед потукао манастирски виноград и жито. — Одобрен је уговор гледе под закуп изданог земљишта манастира Хопова „грофово поље“ најбољем нудиоцу на јавној дражби Ст. Д. из И. — Скинут је са председништва црквене општине у Ч. председник тамошњи Ст. Е. као ренитант и недостојан председничке части, те је уједно и лишен активног и пасивног права избора на три године, а осуђен на сношење истражних трошкова. — Разрешена је црквена скупштина у Даљу и од исте изабрани црквени одбор, те је наложено бившем црквеном одбору, да у року од 30 дана нови избор целокупне црквене скупштине и одбора под својим руководством у смислу решкриптуалних прописа обави с тим, да су Ј. М., Л. Ј. и

Н. П. због свога саблажљивог понашања према свештеницима лишени за време од шест година активног и пасивног права избора. — Одобрен је избор $\frac{1}{3}$ скупштинара и $\frac{1}{2}$ одборника у црквеној општини Крњешевци. — Узет је на знање извештај црквене општине у Оролићу, да је од Бродске имовне општине добила 300 фор. припомоћи за оправку храма. — Парохија у Добановцима подигнута је из II у I плаћевни разред. — Провиђен је клаузулом одобрени односни купопродајни уговор, склопљен између црквене општине у Мирковцима као купца и Ђ. В. тамошњег становника, као продавца. — Одређено је награду за појање у цркви поделити на оба учитеља у Адашевцима, те да су дужни држати обе певнице, а при погребима и осталим црквеним функцијама наизменце појачку дужност вршити и децу у црквеном појању сваки у своје разреду обучавати. — Тужба јереја Богдана Дејановића адм. парохије у Стејановцима против црквено-општинског председника тамошњег В. И. да је овај исмевао онострано решење гледе оправке тамошњег парохијскога дома, издата је туженоме на изјаснење. — Са клаузулом одобрења провиђен је купопродајни уговор склопљен између црквене општине у Иригу као купца и Ј. Ј. из Ирига као продавца односних некретнина. — Одобрен је избор $\frac{2}{3}$ скупштинара, председника, потпредседника и перовође у црквеној општини у Ердевику, дочим избор $\frac{1}{3}$ одборника није одобрен, јер се тај избор имао не у истој седници него бар 8 дана доцнијој обавити. — Одобрен је избор црквеног одбора, председника и потпредседника у црквеној општини у Руми, а призив В. М. одбијен је. — Одобрени су прорачуни неких црквених општина за г. 1898.

II. *Конзисторија* у седници својој од 23. јула (4. августа) о. г. под председништвом Његове Светости, преузвишенога господина *патријарха Георгија*, решила је осим осталих и ове предмете: — Узет је на знање високи отпис Његове Светости, да је президијалним путем позвано подручно свештенство, да овој конзисторији своје евентуалне молбе, ради припомоћи из земаљских приноса за г. 1898., поднесе до конца септембра о. г. — Узето је на знање решење Архидијецезалног Административног Одбора којим је парохија у Добановцима из II у I плаћевни разред подигнута. — Узети су на повољно знање извештаји окружних протопрезвитера Митровачког, Земунског и Карловачког, по којима је у г. 1897 прешло 21 лице из других у православу вероисповест. — Услед изјаве окружног протопрезвитера Земунскога, да је вољан свршенога

богослова Душана Марковића за протопрезвитератског помоћника примити, исти је за таквог и именован. — Узети су на знање извештаји надлежних протопрезвитератских звања, да је јереј Јован Ластавица решен дужности протопрезвитератског помоћника Земунског, а уведен у парохију Лединачку као парох, дочим је претходно од администрације исте парохије разрешен јеромонах о. Василијан Поповић и према овоконзисторијалном решењу упућен у манастир Привину Главу. — По потреби црквене службе адфилиран је прђавор Крушедол парохији Крушедол-Шатринце, која је парохија подигнута из VI. у IV. плаћевни разред, те је умољен Архиепископски Административни Одбор, да у погледу организације заједничке црквене општине у С. Крушедолу са филијалима Шатринци и прђавор Крушедол у своје делокругу даљи поступак предузме. — Узети су на повољно знање извештаји православних катихета на средњим заводима у Земуну, Митровици и Вишковицима о моралном владању и успеху у веронауци православних ученика на истим заводима. — Расписан је стечај на упражњену парохију у Марадику. — Молба свршеног богослова Јована Буте из Ст. Бановаца препоручена је кр. зем. влади, одељу за богоштвоје и наставу у Загребу ради поделења опронта година у сврху получења свештеничког чина. — Пошто се на расписани стечај на парохију у Старим и Новим Бановцима ниједан потраживалац није у отвореном року пријавио, то је умољена Његова Светост, да од своје стране учинити благоизволи сходно расположење гледе вршења парохијских дужности на истој парохији.

III. *Епархијски Школски Одбор* у седници својој од 12. (24.) августа о. г. под председништвом Његове Светости, преузвишенога господина *патријарха Георгија* држаној, решио је, осим осталих, и ове предмете: — Узет је на знање високи отпис Његове Светости, да је за привремену учитељицу на српској народној вероисповедној школи у Белом Брду именовати благоизводела испитану и оспособљену учитељицу Даринку Петровићеву, те управу властелинства Даљског позвала, да новоименованој учитељици тој односну плату 1. септембра 1898. у течај стави. — Узет је на знање отпис вел. Школског Савета, да је приправник IV. разреда учитељске школе у Сомбору Ж. А., као главни виновник и покретач ђачке побуне на истој школи у г. 1897. из свију српских автономних учитељских школа коначно искључен. — На основу решења вел. Школ. Савета препоручено је подручним црквено-школским

општинама, да за школске књижице набаве стручни пчеларски лист „Српски Пчелар“. — Путем местного школског одбора у Осеку доставиће се тамошњем учитељу Душану Ђурићу декрет издан истоме учитељу од вел. Школског Савета. — Извештај заменика главног школског референта Николе Ђ. Вукичевића о стању подручних школа у Архиепископези за школску годину 1897/8 подастреће се у одоставреном препису вел. Школскоме Савету на више развићење. — Укинуто је решење црквене скупштине у Земуну, којим би се имао поставити за горњо-градску тамошњу школу заменик управитељу школском, пошто тамо постоји местни школски управитељ, који управља свима школама тамошњим. — Узет је на знање и ради употребе уступљен главном школском референту извештај управа српских народних вероисповедних школа у Карловцима, Земуну, Осеку и Ст. Бановцима о стању тих школа у прошлој школској години. — Донесено је решење гледе школске закладе Кузмана и Катарине Папулића из Ирига.

(Школски Савет) држао је своју седницу 10. и 11. о. м. пре и после подне, под председништвом Његове Светости, преуз. господина *патријарха Георгија*. Присутни су били ови чланови: впреч. г. Јован Ворта, г. г. Др. Ника Максимовић, Др. М. Подит, Стеван Лазић и Теофило Димић. Решени су, осим осталих, и ови предмети: На захтев министарства, да се у учитељским школама у Сомбору, ради што бољег напретка у мађарском језику осим овога барем још један предмет на мађарском језику предаје, одговориће се да се тај захтев коси са школском уредбом од 1872. године, која је највише потврђење добила, с тога се остаје при садашњем стању. — Извештај епархијског школског одбора бачког у предмету напред непријављених посета у старо-бечејским школама, од стране државног школског надзорника узет је на знање и поднеће се министарству. — Саслушани су извештаји изасланика Школског Савета о испитима за учитељско оспособљење у Сомбору и у свези с тиме учињена су нека расположења, која ће унапредити како дисциплину тако и успех у истим школама. — Прочитани су извештаји главног школског референта о испитима зрелости у учитељској школи у Пакрацу и учитељској школи у Г. Карловцу, и усвојени су предлози истог референта у погледу тих школа. — Узети су на знање извештаји о вишим девојачким школама у Панчеву, Сомбору и Новом Саду. — Прописан је једнообразан наставни план за све три више девојачке школе. — Извештај привременог епархијског школ-

ског референта темишварског Ј. П. узет је на знање и уступљен заменику главног школског референта за употребу при склапању главног извештаја о школама. Уједно је исти привр. референт решен ове дужности и повраћен на своје првобитно место у Панчеву, а на место привр. епарх. школског референта расписаће се стечај. — Утврђен је прорачун препарандија и виших девојачких школа за годину 1899. и поднеће се саборском одбору на употребу. — Издани су декрети: Јовану Живојновићу за сталног професора у учитељској школи у Сомбору, а за учитеље: Светозару Пирошком у Ст. Бечеју, Јованци Летићевој у Пирошу, Марји Јовановићевој у Модошу, Душану Грунчићу у Великом Бечкереку, Милораду Борђошком у Беодри, Славку Радовићу у Великој Кикинди, Душану Бешлићу у Падеју, Петру Милетићу у Мађ. Чанаду, Јелени Белеслијиној у Тиса-Хиђошу и за забавиљу у Новом Саду — Катици Максимовићевој. — Избор Ђорђа Терзина у Темишвару, пошто није обављен по постојећим прописима, уништен је и наређен нов избор. — Ободелом катихети и професору горњо-карловачке учитељске школе М. Грбићу дозвољен је једногодишњи допуст ради опорављења здравља и позвана је управа, да учини предлог за суплирање. — Рада Бикар, катихета и професор на учитељској школи у Сомбору, проглашен је за дефинитивног редовног професора. — Призив црквене општине суботичке против решења епарх. школског одбора бачког у предмету попуњења учитељског места у школи на Келебији уважен је и наређен је распис новог стечаја. — Призив црквене општине сентомашке у предмету плате учитеља V. и VI. разреда није могао бити решен, јер не предлеже сви потребни списи. — Бившим заменицима епарх. школског референта бачко-будимског В. Пушибрку, Ј. Грчићу, А. Варађанину, проти Г. Бољарићу и К. Чушићу досуђена је награда за службовање. — Утврђено је основно писмо за фонд „св. Саве“, који је крајем 1897. год. износио преко 37.000 фор. — Исто тако је одобрено основно писмо за фондове како више девојачке школе у Новом Саду, тако и оне у Панчеву. — Позвана је управа учитељске школе у Сомбору, да учини сходан предлог за промену: Правилника за полагање учитељског оспособљења у Сомбору. — Прописан је правилник за полагање практичног испита за учитељско оспособљење у Пакрацу и Горњем Карловцу.

(**Мирон Војновић**). Богослов Миладин Војновић из Ст. Бечеја, по одржаном искушењу у манастиру Беочину, ступио је у монаштво и замонашен је дана

12. (24.) о. м. у манастиру Крушедолу од виреч. г. архимандрита Платона Телечког. Монашко име добио је *Мирон*.

(† **Мојсеј Поповић**). Српска православна општина Старо-Стапарска оглашује тужну вест, да јој је парох јереј Мојсеј Поповић, у 90. години живота, а 62. године вештеничког службовања свог, након дужег боловања, 13. августа т. г. у Господу преминуо. Лака му земља и **вјечнаа паматз!**

Нове књиге.

Православна **хришћанска етика** или **наука о хришћанском моралу**. За свештенике и ученике богословије. — Први део. — Написао *Петар С. Протић*, професор богословије. — Београд, Штампарија код „просвете“ 1898.

Куга у Срему године 1795. и 1796. Опис помора са особитим обзиром на културно стање ондашњег народа. — Написао *Др. Радивој Симоновић* лекар. — Према критици дра Милана Савића наградила „Српска Матица“ са 150 фор. — Панчево. Штампарија браће Јовановића 1898.

ЗВАНИЧНИ ОГЛАСИ.

Ad K. 342/373. ex 1898.

136 3—3

СТЕЧАЈ.

На упражњену парохију VI. разреда у Мараднику овим се стечај отвара. Компетенти имају своје прописно биљеване и инструјирани молбенице путем надлежних протопрезвитерских звања овој конзисторији до укључиво 1. (13.) септембра о. г. поднети.

Из седнице архијидејезалне Конзисторије држане у Карловцима 23. јула (4. августа) 1898.

Георгије с. р.

патријарх.

Бр. 1290. Е. К. 102 ex 1898.

129 3—3

СТЕЧАЈ

се расписује на парохију I. разреда у Огулину. Рок пријављивања до 12. (24.) августа 1898.

Из сједнице Епарх. Конзисторије, држане у Пашком, 9. Јула 1898.

Михаил

епископ.

ГИМНАЗИЈСКА ОБЈАВА. 137 2—2

Школска година 1898./9. почиње 1. септембра по нов.; 29. 30. и 31. августа биће поправни испити, уписиваће се ученици и примати у I. разред, који докажу крштеним писмом (а сви и стари и нови ваља да га донесу) да су навршили 10. годину и положи пријамни испит.

У остале разреде примаће се на темељу школске сведоџбе.

Уписнину ф. 2·10 плаћају само они, који први пут ступају у гимназију; школарину 12 ф. на год. сви; осим тога по 1 фор. на библиотеку и по 1 фор. у фонд за набавку лекова белесним а сиромашним ученицима

Ученици похвалног владања и доброг успеха у наукама могу подпети молбеницу, последњу школску сведоџбу и сведоџбу сиромаштва, која не сме бити старија од године дана — преко управе гимназијском патронату до конца месеца септембра ради опроста од плаћања школарине; а могу бити опростени само доиста синомашни ученици са сведоџбом I. реда с одликом, доброга I. реда без и једне оцене довољне, и то само за једну годину, односно за један течај, ако би дотични ученик пао у II. ред. Првошколцима не опрашта се школарина за I. семестар.

Ученицима предају се и факултативно облигатни и необлигатни предмети, и то француски и мађарски језик од IV.—VIII. разреда, гимнастика и армонично појање и певање способнима свих разреда. Родитељима је дужност да своју децу сами доведу и да им погоде стан у споразуму са управом гимназије.

У Карловцима, 15. авг. 1898

Управа.

С Т Е Ч А Ј. 143 1—2

На упражњено учитељско место у Шумберку (Барања) овим се расписује стечај. Плата је следећа:

За редовну школу 300 фор. за пофторну 40 фор. 2000□ оранице на што учитељ порезу плаћа, 6 хвата тврдих дрва којима се и школа греје, слободан стан уз школу са две патосане собе, кујне подрума и 240□ баште која је уза школу.

Од великог укупа 50 нов. од малог 25 нов., од венчанице 50 нов. и за пероводство 10 фор. годишње награде.

Учитељ је обвезан школском уредбом прописане предмете предавати, децу у црквеном појању обучавати и при сваком богослужењу појати. Рок стечају јест 29. август (10. септ. т. г.)

Из седнице школског одбора држане у Шумберку 26. јула (7. авг.) 1898. год.

Симеон М. Ластих

уч. перовођа.

Јевто Урсић

председник.

С Т Е Ч А Ј. 145 1—2

На упражњено учитељско место на српској вероисповедној основној школи у Иванди, овим се стечај расписује.

Плата је у готовом новцу 450 фор., у име перовођства 20 фор., два хвата тврдих дрва, 5 ф., у име паучала. Слободан стан са две собе, кујном. шпајзом и баштом до 800□хвати, 50 нов. од погребна где позван буде.

Изабраном учитељу у дужност спада законом прописане предмете предавати у цркви при сваком богослужењу као и у часном посту појати и децу црквеном пјенију обучавати.

Компнетовати могу само оспособљени учитељи који су сомборску препарандију свршили и испит из мађарског језика положили.

Рок стечају траје до 29. августа т. ј. на Усекованије.

Молбенице ваља слати на овомесног школ. председника.

Из седнице школског одбора држане у Иванди 6. (18.) авг. 1898.

Алимпнија Перинац

умољени перовођа.

Миливој Благојевић

школски председник.

ОГЛАС ДРАЖБЕ. 114 1—1

На основу решења цркв. одбора у Каћу, те одобрењем сл. епарх. админист. одбора бачког од 28. јула (9. августа) бр. А. О. 1264/430 ex 1898. расписује се дражба на мањак радњ на правка четир дрвене шалукатре на црквеном торњу и осталим црквено општинским зградама.

Радња за столарски посао процењена је на 226 фор. а за зидарски посао на 70 фор.

Дражба ће се одржати 23. августа (4. септ.) 1898. год. у 2 сата после подне.

Предрачун и услови за речену радњу могу се до одређене дражбе сваки дан у општинском звању прегледати.

Из седнице црквеног одбора држане у Каћу 12. (24.) августа 1898. год.

Бождар Лазић

перовођа.

Ђока Милетић

председник.

Бр. 1504. Е. К. 103. ex 1898.

128 3—3

С Т Е Ч А Ј

се расписује на парохију II. разреда у Горњем Будачком.

Рок пријављивању је до 12. (24.) августа 1898.

Из сједнице Епарх. Конзисторије, држане у Плашком, 9. (21.) јула 1898.

Михаил
епископ.

Бр. 1468. Е. К. 104 ex 1898.

130 3—3

С Т Е Ч А Ј

се расписује на парохију III. разреда у Шаканлијама, протопрезвитерата костајничкога.

Рок пријављивању је до 12. (24.) августа 1898.

Из сједнице Епарх. Конзисторије, држане у Плашком, 9. јула 1898.

Михаил
епископ.

Бр. 25 ex 1898 С Т Е Ч А Ј. 126 3-3

Пошто је од Ст. Еварх: школ. одбора рас- писани од 31. маја т. г. стечај уништен; то се овам на управљену унут. штапију у Кише- вају, поново стечај отвара.

Плата је у готовом: 300 фор. за редовну школу, 40 фор. за пофторну школу, 20 фор. за перовојство, слободан стан одговарајући школ. уредби од 1872. са гаштом од 1 данца, 13-64 см. тврдих дрва за отрев, од великог укуна 40, од малог 20 нов., од парастоса 40 нов. од вен- чана 40 нов. и по закону припадајући квин- квенал. Дужности су учитељу школ. уредбом прописане. Пор стечају шест недеља од првог уврштена у „Срп. Сноду.“

У Кишевају б. јула 1898.

Школски одбор.

С Т Е Ч А Ј. 134 3-3

Овим се распикује стечај на управљено учи- тельско место у Камараном св. Ђурђу (тем. вар- мећа).

Плата је учитељу 600 круна 8 круна паушата, 4 фата дрва за своју потребу и слободан стан. Компетовати могу само оспособљени учитељи и учитељице, који су уједно положили испит из мађарског језика.

Моглинице се имају грати месном школском одбору најдуже до 30. августа. који ће у тај дан избор обавити.

Из седнице школског одбора држане у Ка- мараном св. Ђурђу (Kamarantal Szt György u. p. Birta) 26. јула 1898. год.

Серафим Жукович

МШО. 57. ex 1898. 141 2-3

С Т Е Ч А Ј

По налогу главног Епархијског Школског Од- бора Ваљев од 21. јула (2. августа) т. г. Ad br. Е.Ш.О. 1114/1115. през. ex 1898. по ново се распикује стечај на ново установљено учитељско место у V. и VI. разреду средње мушке ери- ске вероисповедне основне школе у Комбору.

Са овим учитељским местом екопчана је то- лична плата од 620 фор. где је уградуват и хоноар за држане пофторне школе, и 80 фор. у име стана и отрева.

Овим дужности одређених уредбом за српске народне школе од 1872. год. дужан ће бити иза брани учитељ учити ученике III. IV. V. и VI. разреда мушке школе црквеном појану и с- љана каталог држати у недељне и празничне дане.

Од компетентата за ово учитељско место пр- венство ће имати они учитељи, који су свршили српску учитељску школу у Комбору с *отличитим* или *добрим успехом*.

Уједно се распикује стечај и на нову уста- новљено учитељско место у селишту Миличи,

где је годинича плата учитељева одионо учи- тельчина 300 фор., слободан стан и отрев.

Ови они учитељи одионо учитељице, који желе поучити једно од горе наведених управ- љених учитељских места, дужни су показати: да су Срби и Српкиње православне вере, да су свршили српску учитељску школу у Комбору, те да имају учитељско оспособљење и из ма- ђарског језика.

Могће ваља упутити на потписаног пред- седника Месног Школског Одбора најдуже до 20. септембра (2. октобра) т. г. Из седнице Месног Школског Одбора држане у Комбору 1. (13.) августа 1898. год.

Миган Манујловић

Никола Матшевић

пероваца. 188 2-3

С Т Е Ч А Ј. 138 2-3

На управљено учитељско место женске школе у Лаићу распикује се стечај са годишњом пла- том од 400 фор. месечно у напред; 20 фор. у име отрева; слободним станом састојећим се из две собе, кухиње, јестичаре и подрума; врт од 400 кв. хвати ван села и од пореба где позван буде 50 нов.

Извршном учитељу свада у дужност школског ученика прописане према целе године а за време укршћет поста и ередом и петком у пр- кву чини и у једној певници појати.

Лична пријава и појање у пркви узима се у обзир.

Моглинице потребљене нужним приликама ваља упутити на потписани одбор најдуже до 23. августа када ће се и избор обавити.

31. јула 1898.

Школски одбор.

С Т Е Ч А Ј. 131 3-3

Србу Светислава Лончарића управљено је место учитељско на овој вероисповедној мешо- вићој школи српској.

Учителска је плата у готовом новцу 300 ф. а. вр. коју месечно у напред прима из благајне политичке општине. Убрзјане земље пона се- се- (2/3), јарошке земље 3600 кв., старо гувно 525 кв., ново гувно 300 кв. На све ово дужан је учитељ порезу и еквивалент платати. Стан са 2 собе јаскама патосане, кухиња, комора, штата, шупа и јена башта.

Примећује се: да ће ове приходе изабрани учитељ (стан и башту олама) готов новца од 1. јануара (1. фебр.) 1899. год. а земљу од 1. октобра 1899. год. почети уживати, из разлога: пошто уловница по којој учитеља на основу по- стојећих наредба наших автономних виших школских власти пелу подолушичу плату ужива.

Изабрани учитељ од дана наступана егубе до порепоменутог дана и месеца примаће у напред 16 ф. 66 кр. а. вр. месечно из епоменуте

УНИВЕРЗИТЕТ ИСТОРИЈА

благајне. А од 20. јануара (1. фебр.) 1899. год. 25 ф. а. вр. месечно; у име земље 178 фор. 11 кр. а. вр. — без сваких терета — у три накнадна obroка почевши са 20. мартом (1. април.) 1899. год.

На ово место могу рефлектовати само они, који законом прописану квалификацију имају. Дужности су прописане „Уредбом“ за српске основне школе од 17. јула 1872. и постојећим наредбама. Дужан је у цркви певати, повторну школу држати, децу певању обучавати.

Рок траје до 31. августа о. г. по стр. кал. — Молитељ до тога времена нека изволи поднети своју молбу са нужним документима на подписаног председника.

Из седнице мес. школ. одбора, држане у Парабућу 26. јула 1897.

парох:

Манојло Грба
перовећа ad hoc.

Тодор Анђелић
председник школ. одбора.

С Т Е Ч А Ј. 157 1—3

На упражњену учитељску штацију с којом је скопчана годишња плата у готовом као:

400 фор. а. в. — 5 фор. паушала, два хвата тврди дрва за кујну, два хвата за школску гвоздену пећ, за повторну школ. наставу 40 ф., за перовођство ако се буде г. учитељ примио 16 ф. а. в., од погреба где позван буде наравно од седам ђака горе 50 нов.; са здравим лепим и уређеним станом од две патосане собе, затвореном кујном, спајзом цигурним, шталом, са пространим и плодносном баштом где у месту и два спахилука са лековитом Иванђанском водом има; — све награде без уштрба редовно прима.

Да ово место получе могу се осим оспособљени г. учитеља и као такове г. учитељице са отом наградом тражити најдаље до идуће Мале Госпојине кадаће и избор бити.

Ако се пак буде у оскудици наши г. Учитеља изабрала г. учитељица то имаде певчику год: 12 ф. а. вр. плаћати а она од погреба где певчица позван буде наравно над седам ђака половину вући па и тај дар (задужбину) при спроводу на рипидама, на чирацима и на великом крсту њезино је а ђацима по 2 новчића.

Г. учитељу односно г. учитељицама спада све предмете деци по школ. наредби предавати и у св. цркви при сваком богослужењу појати — појати Богу.

У Иванди дне 13. (21.) августа 1898. г.

Јован Јовановић Таца Перинач
јереј и управитељ школски цркв. председник

С Т Е Ч А Ј. 3—3 133

Умировљењем оvd. учитеља г. Авакума Травања, постало је на оvd. срп. вероисповедној школи једно учитељско место упражњено на које, се овим стечај отвара.

Плаћа учитеља је: 600 круна, за држање повторне школе 80 круна, за грејање и чишћење школе 120 круна, у име писаћег паушала 20 круна. 16 дјштр. (22. кат. јутра) ланаца ораће земље, на коју сам учитељ плаћа: кр. порез, еквивалент и друмарину, и уживање слободног стана и баште. Изабрани учитељ дужан је вис. кр. шк. Уредбом од 1872. год. све прописане предмете предавати у оном разреду одн. разредима, које му местни шк. одбор доделио буде; осим тога, дужан је при свима св. црквом прописаним богослужењима у цркви за једном певницом појати.

Молбенице са нужним сведоџбама снабдевене имају се до 23. августа т. г. потписаном шк. одбору поднети.

Из седнице м. школ. одбора држане у Турији 22. јула 1898. год. Школски одбор.

Ad Ш. О. 288./166. ex 1898.

146 1—1

С Т Е Ч А Ј.

Ради вршења дужности у пословима епарх. школског референта темишварско-вршачког и ради надзора српских вероисповедних школа у тим епархијама отвара се стечај за попуњење места привременог заменика епарх. школског референта темишварско-вршачког.

Са овим местом — изузев право на петогодишњи доплатак и мировину — скопчана је референтска плата од 1200 фор., станарина од 200 фор. и путни паушал од 300 фор. а вр. годишњих, а дужности референтске означене су у односном делу уредбе за српске народне школе од 1872. године.

Компетенти на ово место имају исправама снабдевене молбенице своје најдаље до 1. октобра 1898. (по новом календару) срп. прав. нар. школском савету у Карловцима поднети, а уједно доказати да су осим у српском још и у мађарском и немачком језику способни.

Из седнице срп. прав. нар. школског савета, држане у Карловцима 10. (22.) августа 1898.

Председништво
срп. прав. нар. школ. савета.

Бр. 96 1898. С Т Е Ч А Ј. 142 2—2

Услед закључка српске православне црквене општине из одборске седнице од 2. (14.) авг. т. г. бр. 96 ex 1898. расписује се стечај на два стипендијска места из добр. грађанске закладе Јована Остојића и супруге Терезије Возук за ученике средњи или виших школа.

У смислу 9 тачке III. одека основног писма стипендије ове за ученике средњи школа док су у месту своји родитеља или старатеља износе свака год. 100 ф. а. вр., ван места своји родитеља или старатеља на страни 250 ф. а. слушаоци свеучилишта или академије добијају год. 400 ф.

Првенство имају у првом реду субатички сродници са завештатељима, у другом реду сродници ван Субатице у трећем реду Субатички синови а напослетку Срби православне вере, ма из ког краја Аустро-Угарске монархије.

Проситељи своје молбенице снабдевене са крштеним писмом, сведоџбом о свршеним школским наукама, лечничким изказом о стању здравља и развиту тела сведоџбом материјалног стања, а сродници се са сведоџбом средства са завештатељима најдуже до 3. (15.) септембра т. г. подписаноме нек поднесу.

У Субатици 2. (14.) августа 1898.

Стеван Манојловић

управитељ Остоићеве закладе.

С Т Е Ч А Ј. 149 2—3

На српској основној школи у Срп. Боки упражњено учитељско место, на које се овим стецај расписује; са истим местом скопчана је годишња плата од 400 ф. а. вр. у готовом новцу, коју има учитељ у месечним оброцима примати, слободан стан под који спадају 2 собе, 1 кухиња, 1 спајз, и штала, 4 ланца ливаде, и $\frac{1}{2}$ ланца баште (ван села) на коју земљу има учитељ др. порез плаћати; од великог укуна где позван буде има 1 ф. а. од малог 50 нов., у име огрева учитељ прима 50 ф., но да се и школа из тога грејати има.

Учитељ је дужан све предмете вис. уредбама прописане деци предавати; децу у цркв. појању обучавати, десну певницу држати, и перо у седницама бесплатно водити, а тако исто и рачуне бесплатно састављати, у име паушала има годишње 5 ф. примити.

Рок стецају траје до Усјекованија, а избор ће се одржати у недељу 30. авг. у 8 сати изјутра.

На ово место компетовати могу само они, који су у сомборској учитељској школи за учитељско звање оспособљени, те као такви испит из државног језика положили.

Г. г. компетенти умољавају се да изволе о Усјекованију или на дан избора, доћи, да се лично прикажу.

Молбенице се имају слати на потписаног председника.

Из ванредне седнице држане 19. авг. 1898.

Макса Субић

шк. председник.

Ad K. 237. зап. ex 1898.

127 3—3

С Т Е Ч А Ј.

На упражњену парохију VI. разреда у Ст. Кањижи овим се расписује стецај.

Компетенти имају своје као што треба инстурриране молбенице поднети овој консисторији путем својих препостављених власти до 30. августа (11. септембра) о. г.

Из седнице срп. прав. епарх. консисторије, бачке, држане у Нов. Саду 27. јула (8. авг.) 1898.

Председништво.

Ad K. 251/195. ex 1898.

139 2—3

Е Д И К Т.

Услед бракоразводне молбе Миливоја Ј. Буришића из Руме позива се нестала његова супруга Јелена Буришић рођ. Димитријевић, да овој консисторији у року од шест месеци, рачунајући од дана првог уврштења едикта овог у новинама, — место садањег пребивања свога пријави или сама лично предстане, јер ће се иначе против ње поведена бракоразводна парница без ње окончати.

У Карловцима 3. (15.) августа 1898.

Архидијецезална Конзисторија.

ДРУГИ ОГЛАСИ.

НОВИ САД

Баштениска улица бр. 8.

Све мудре, штедљиве газдарице, које желе да уштеде преко године мали капитал, упућене су на направљене, намештене, далеко познате и најбоље препоручене Штедњане, који се не препоручују само зато, што су добро направљени, него што се може уштедети 35% горива.

Узмимо на пример: у једној малој кући да се уштеди дневно 5 нов. то за 365 дана износи своту од 18 ф. 25 н. у већим кућама уштеди се 3—10 пута толико, и ту приличну своту могли би на што друго у кући употребити и осим тога ова врста Штедњака има још ова својства:

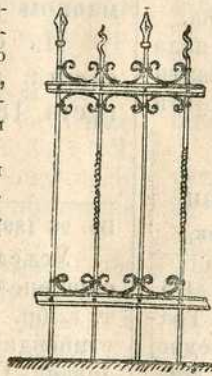
I. Код ове врсте француских Штедњака (који се могу премештати) не могу никакви гадови опстојавати.

Узимам у промену равне метале као: бакар, месинг, цинк, гвожђе и туч. — Примам на оправку равне ствари, моје струке, које се брзо израђују.

2

КОСТА СТОЈАНОВИЋ

ГРАЂЕВИНСКИ БРАВАР

НОВИ САД

Баштениска улица бр. 8.

II. Могу се ложити и угљем, које је јефтиније него дрво.

III. Лети при великој жеги може се врхушка отклонити са намештеним Регулатором, да тако јако не греје.

IV. Напротив зими се добија топлоте кад се затвори Регулатор и тада иде топлота око целог сугрус-а и тада излази цела топлота напоље и може да греје кућу и собу.

Потписани има више него 200 референца, осим тога онај у патријарховом двору, који се може сваки пут видети.

Ограде око црква и гробова различитог облика од кованог гвожђа, које је много јаче, истрајније и јефтиније од ливеног и стаје 1 метар 6 ф. и на више. Правам црквени чирака са различитим украсом од кованог гвожђа.

С особитим поштовањем

Коста Стојановић.